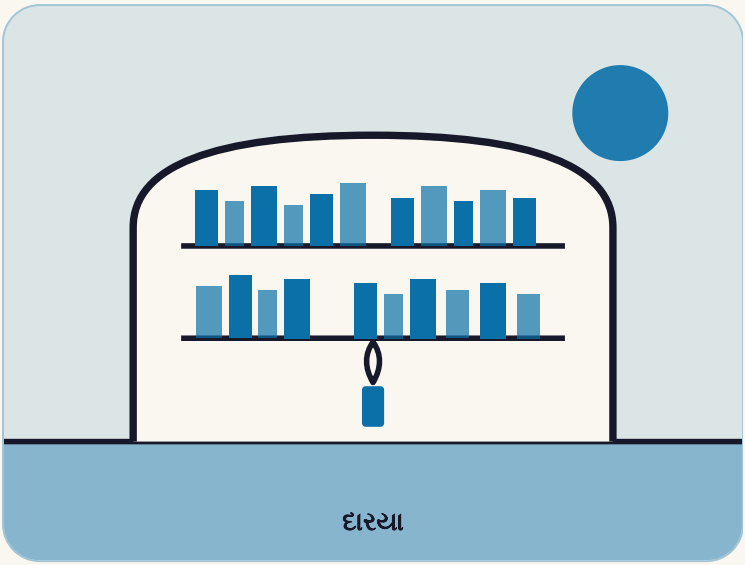

સીરિયા

બૉમ્બની નીચેનું ગુપ્ત પુસ્તકાલય

ઘેરાયેલા એક સીરિયન નગરમાં યુવાન મિત્રોએ કાટમાળમાંથી પુસ્તકો બચાવ્યાં અને એક ભોંયરામાં પુસ્તકાલય છુપાવ્યું.

ક્યાં દારયા

કોણ દારયા, સીરિયાના યુવાન મિત્રોનું એક જૂથ અને તેમની સાથે જોડાયેલા સ્વયંસેવકો

ક્યારે 2012 થી 2016

4 મિનિટનું વાંચન

પ્રકરણ પહેલું

વાર્તા

દારયા સીરિયાની રાજધાની દમાસ્કસ પાસેનું એક નગર છે. 2012માં, સીરિયાના યુદ્ધ દરમિયાન, સરકારી દળોએ તેને ઘેરી લીધું. તેને ઘેરાબંદી કહે છે. નગર ચાર વર્ષ સુધી કપાયેલું રહ્યું. બૉમ્બ વારંવાર પડતા.

યુવાનોના એક જૂથને એક વિચાર આવ્યો. તેઓ તૂટેલી અને ખાલી ઇમારતોમાં પુસ્તકો શોધશે. તેમણે હજારો પુસ્તકો બચાવ્યાં.

ભોંયરામાં પુસ્તકાલય

તેમણે એક ભોંયરાને પુસ્તકાલય બનાવ્યું. તે એક ગલીમાં હતું, એવી ઇમારતની નીચે જેના ઉપરના માળ તૂટી ગયા હતા. કોઈ પાટિયું ન હતું. લોકો તેને મોઢામોઢ વાતથી શોધી લેતા.

એક અહેવાલ મુજબ તેમાં લગભગ 15,000 પુસ્તકો હતાં. પુસ્તકાલયના નિયમો એક કાગળ પર છાપીને દરવાજા પાસેના થાંભલા પર ચોંટાડ્યા હતા. ગ્રંથપાલની પરવાનગી વિના પુસ્તક લઈ જવાય નહીં. મોડું પાછું આપવાનું નહીં. બીજા વાંચતા હોય ત્યારે શાંત રહો.

યુદ્ધ પહેલાં આ મિત્રોમાંથી ઘણાને વાંચવું ગમતું ન હતું. તેમના માટે પુસ્તકોનો અર્થ સેન્સરશિપ હતો. હવે પુસ્તકો બહારની દુનિયા તરફની બારી હતાં.

> પુસ્તકો ગુમાવેલો સમય પૂરો કરવાની અને અજ્ઞાન ભૂંસવાની અમારી રીત છે.
>
> અબુ અલ-ઇઝ, સહ-સ્થાપક, ABC Newsના હવાલે, 2021

4	14	15,000
ઘેરાબંદીનાં વર્ષો	પોતાને મુખ્ય ગ્રંથપાલ કહેનારની ઉંમર	એક અહેવાલ મુજબ બચાવેલાં પુસ્તકો

બૉમ્બની નીચે જીવન

મુખ્ય ગ્રંથપાલ અમજદ નામનો એક છોકરો હતો. તે 14 વર્ષનો હતો. બીજા મદદગારો એન્જિનિયરિંગ અને રસાયણશાસ્ત્રના વિદ્યાર્થીઓ હતા. પુસ્તકાલયે પાઠ્યપુસ્તકો પણ શોધી, જેથી વિદ્યાર્થીઓ ભણવાનું ચાલુ રાખી શકે.

છાજલીઓ પર રાજકારણ, તત્ત્વજ્ઞાન અને બીજા દેશોની વાર્તાઓ હતી. સૌથી વધુ વંચાયેલું પુસ્તક ધ અલ્કેમિસ્ટનો અરબી અનુવાદ હતું.

ત્યાં લોકો વાર્તાલાપો કરતા. એક મિત્રની સગાઈ ત્યાં થઈ. કેટલાકે યુદ્ધમાં ગુમાવેલા એક મિત્રનો શોક ત્યાં મનાવ્યો.

એક વાર ધડાકાઓએ પ્રવેશદ્વાર તોડી નાખ્યું અને તેને કાટમાળમાં દાટી દીધું. કોઈને ઈજા થઈ નહીં. યુવાનોએ તૂટેલો કાચ અને પ્લાસ્ટર સાફ કર્યાં. થોડા જ દિવસોમાં તેમણે તેને ફરી ખોલ્યું.

અંત

2016ના અંતે ઘેરાબંદી પૂરી થઈ. દારયાના લોકોને ત્યાંથી જવું પડ્યું. તેઓ ફક્ત એક-બે થેલા લઈ જઈ શક્યા.

આ વાર્તાને અનુસરનાર એક પત્રકાર મુજબ સૈનિકોને પછીથી પુસ્તકાલય મળ્યું અને તેઓ તેનાં પુસ્તકો દમાસ્કસ લઈ ગયા. તે ભંગારબજારોમાં વેચાયાં. પુસ્તકાલયના મિત્રોએ કેટલાંક પાછાં ખરીધાં.

આજે પુસ્તકાલય સાથે જોડાયેલા લોકો ઉત્તર સીરિયા, તુર્કી અને ફ્રાન્સમાં રહે છે. તેઓ ઘરે પાછા ફરવાનું સપનું જુએ છે.

ક્યારે શું થયું

- **2012** સરકારી દળો દારયાને ઘેરી લે છે.
- **2015** એક પત્રકારને ઑનલાઇન પુસ્તકાલયની ખબર પડે છે.
- **2016** ઘેરાબંદી પૂરી થાય છે અને લોકોને જવું પડે છે.
- **2019** એક ફિલ્મ અને એક પુસ્તક આ વાર્તા કહે છે.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

યુદ્ધની મોટા ભાગની વાર્તાઓ લડાઈની હોય છે. આ વાર્તા વાંચનની છે.

દુનિયાથી કપાયેલા નગરમાં પુસ્તકો બહાર નીકળવાનો રસ્તો હતાં, અને માણસ બની રહેવાનો પણ.

અમારો મત

જ્યારે લગભગ બધું છીનવાઈ ગયું હતું, ત્યારે વાંચનની એક શાંત દિનચર્યાએ તેમને પોતે બની રહેવામાં મદદ કરી.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1 જીવન વિખેરાય ત્યારે પણ દિનચર્યા જાળવો

બૉમ્બ વચ્ચે પણ પુસ્તકાલયના ખુલવાના સમય અને નિયમો હતા.

આ અજમાવો: એક નાની રોજની ટેવ પસંદ કરો અને આ અઠવાડિયે તેને નિભાવો, ખરાબ દિવસે પણ.

2 જે બીજા છોડી જાય છે તેને બચાવો

મિત્રોએ તૂટેલી ઇમારતોમાંથી પુસ્તકો બચાવ્યાં.

આ અજમાવો: એવી કોઈ એક વસ્તુ શોધો જે લોકો ફેંકી રહ્યા છે, અને તેને બીજું જીવન આપો.

3 વાંચનને તમારો વિચાર બદલવા દો

યુદ્ધ પહેલાં તેમાંથી ઘણાને વાંચવું ગમતું ન હતું. પછી પુસ્તકો એક બારી બન્યાં.

આ અજમાવો: એવા પુસ્તકનાં દસ પાનાં વાંચો જે તમે સામાન્ય રીતે ન પસંદ કરો.

4 **લોકો ભેગા થઈ શકે એવી જગ્યા બનાવો**

ત્યાં લોકોએ વાર્તાલાપો કર્યા, અખબારની યોજના બનાવી અને સગાઈ ઉજવી.

આ અજમાવો: આ અઠવાડિયે બે લોકોને કોઈ પુસ્તક કે વિચાર વહેંચવા બોલાવો.

સાથે લઈ જવા જેવો એક વિચાર

જ્યાં ઘણું ખોવાઈ ગયું, ત્યાં પુસ્તકોની એક છાજલીએ છતાં લોકોને જોડી રાખ્યા.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

ABC News (Australia)
Above them, war ravaged their city. But below ground, a group of unlikely librarians found hope (2021)

Al Jazeera
Daraya: A Library Under Bombs in Syria (Witness, 2019)

Kirkus Reviews
Syria's Secret Library, by Mike Thomson (2019)

Publishers Weekly
Syria's Secret Library, review (2019)

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: બે પત્રકારો આ વાર્તા અલગ-અલગ કહે છે. ડેલ્ફિન મિનુઈ (ABC Newsની વાતચીત; Al Jazeeraનું ફિલ્મ-પાનું) એ યુવાનો સાથે ઑનલાઇન વાત કરી અને ક્યારેય દારયા ગયાં નથી. BBCના માઇક થૉમસને એક અલગ પુસ્તક લખ્યું, જે અહીં Kirkus અને Publishers Weeklyની સમીક્ષાઓ દ્વારા જાણીતું છે; મેં તે પુસ્તક વાંચ્યું નથી. વિગતોમાં ફેર છે. ABC પુસ્તકાલયને 2012નું અને Kirkus 2013નું કહે છે, એટલે વાર્તામાં શરૂઆતનું કોઈ વર્ષ નથી. ABC અને Al Jazeera "હજારો" અને "લગભગ 15,000" પુસ્તકો કહે છે; વાર્તા 15,000ને એક અહેવાલ તરીકે આપે છે. મિનુઈ કહે છે કે જતી વખતે કેટલાકે પોતાના એક થેલામાં એક પુસ્તક મૂક્યું; Kirkus કહે છે કે પુસ્તકોની પરવાનગી ન હતી, એટલે વાર્તા થેલાવાળી વાત છોડી દે છે. સૈનિકો દ્વારા પુસ્તકાલય લૂંટાવું અને દમાસ્કસમાં પુસ્તકો વેચાવાં એ ફક્ત મિનુઈનું કથન છે. જવા માટે 48 કલાકની મુદત Al Jazeeraના ફિલ્મ-વર્ણનમાં છે અને વપરાઈ નથી. અમજદની ઉંમર (14) અને તેનું પદ

Kirkusમાંથી છે; Publishers Weekly પણ તેનું નામ લે છે. સ્રોતો યુદ્ધના બંને પક્ષ માટે જુદા શબ્દો વાપરે છે, એટલે વાર્તા ફક્ત “સરકારી દળો” કહે છે અને યુવાનોને કોઈ નામ આપતી નથી. ઘણા સ્રોતો પુસ્તકાલયને ગુપ્ત અને છુપાયેલું કહે છે; હું તેને સ્વતંત્ર રીતે ચકાસી શક્યો નથી. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.